

Համաշխարհային երկրորդ պատերազմը լրանալէն ի վեր, աշխարհ, անձկանօք կը սպասէ խաղաղութեան հաստատման:

Երկու տարի է որ, աշխարհի խաղաղութիւնը վրդովող և ազդերու ազատութեան պատմական դարձող նացի-ֆաշիզմը ջախջախուած է, պատերազմի ճակատներուն վրայ ուժերը լրաց են, բայց դեռ վառօդի հոտը չէ հեռացած միջուկային ու աշխարհը դեռ կ'ապրի անորօշնութեան ու սուղութի մէջ, նոր պատերազմի մը սարսափով:

Նացի-ֆաշիզմի ջախջախումէն յետոյ, դրամատիքական կայսերապաշտութեամբ գինովացած նոր պատմականներու նոր արձանները թիւն չեն ուզեր ազատասէր ազգերը, այլ խաղաղութիւն կ'ուզեն, արդար ու պատուաւոր խաղաղութիւն, որ կարենան երաջարարք ու երջանիկ սպրիտ:

Ինչպէս նախորդ պատերազմին, նմանապէս այս պատերազմի յաղթանակը ապահովելու համար, ազատասէր ու խաղաղասէր ազգերը գերտարգիային անասման զանգուածները բերին, տալով թէ՛ իրենց կենսաբեր և թէ՛ բոլոր ունեցածները:

Պատերազմի ու յաղթանակի արժեանքը Մովսէս Միտիլինը մասնաւորապէս, պատերազմի մեծադոյն ծանրութիւնը իր վրայ առաւ, նացի-ֆաշիզմը ջախջախելու և աշխարհը նոր արևոտ մը սպասելու համար:

Մովսէս Միտիլինը իր բոլոր ուժերը նետեց պատերազմի ճակատ և գերազանց գոհողութեան գնով վճանց պատերազմի բախտը, յաղթանակը ազատասէր ազգերու կողմը շնորհիւ:

Եթէ չըլլար սովորական ժողովուրդներու անկեղծ մասնակցութիւնը անցող պատերազմին, եթէ չըլլար կործանող բանակի մասնացու հարուածը անցող պատերազմը, գոչե՛ք տասնեակ տարիներ տեսեր և որու միջոցին, ո՛վ գիտէ թէ՛ ուրիշ ինչ ազգեր մտերմակցայի պիտի վերածուէին:

Պատերազմի ճակատագրական օրերուն արեւմտեան մեծերը մասնաւորապէս, շուշուրէն խոստովները բերին, որ նացի-ֆաշիզմը ջախջախուելէ յետոյ, արդարութեամբ պիտի հարթիկն ազգամիջեան բոլոր վէճերն ու փոքր ազգերուն զէ՛ն կըզմ անարդարութիւնները և աշխարհը պիտի օժտուէ արդար ու տեսական խաղաղութեամբ:

Երկու տարի է որ պատերազմը լրացած է, բայց դժբախտաբար խաղաղութիւնը կ'ուշանայ ու պատերազմի գոհ գացող եւրոպական շատ մը ազգեր դեռ թշուառութեան մէջ կը լուսնան:

Մաղաղութիւնը որքան ուշանայ, այնքան կը շանան թշուառութիւնները, որ յարաբերութիւնները և փոխադրութիւնները չեն կանանաւորուիլ, որ ամէն ազգ կարենայ արտադրել ու իր պէտքերը հոգուլ:

Ինչպէ՛ս կ'ուշանայ խաղաղութիւնը: Պատճառը շատ պարզ է և ամէն մարդ գիտէ: Ունեցիկեան ու անլիցիւսկան դրամատիրութիւնն է որ ամէն տող խոշորատնիկ կը յարուցանուի ու խնդրանք կը հանէ, մասնաւորապէս Մովսէս Միտիլինի պէս անկեղծ ու խաղաղութեան արժեանքը շանակողի մը ճանգիւղով, անոր խաղաղասիրութեան և ուղիղ բոլոր առաջարկներուն զէ՛ն երթնելով:

Արեւմտեանները որքան անկեղծութեամբ չեն ընթանար, ինչպէ՛ս որ էին պատերազմի ընթացքին, քանի որ գործըր ցոյց կու տայ թէ այնքան արեւմտեանները թիւն չեն յոսոյ, դեռ անոնք կը մտածեն լոկ իրենց շահերուն համար և իրենց շահը ապահովելու անկեղծութեամբ: Բան մը որ ձեռնասու չէ, թէ՛ եւրոպական ազգերու եւ թէ՛ Մ. Միտիլինի շահերուն:

Ահա, այդ է պատճառը որ Մաղաղութեան ժողովները կ'երկարին ու վճճով ու սրտնեղութեամբ կը վերջանան, հատչնիլով խաղաղասէնչ ժողովուրդներու համբերութիւնը:

Ինչպէս բոլոր պատասէր ազգերու, մեր ալ փափաքն է որ բոլոր խոշորատնիկ հարթուի ու շուտ մը հաստատուի աշխարհի խաղաղութիւնը:

Բայց այս անգամեան խաղաղութիւնը իր պայմաններն ունի որ պէտք է յարգեն ու գործադրեն մեծ ազգերը:

Այս պատերազմը մղուեցաւ չար խափանելու և բոլոր շարադրմանը պատճառը համար Գոնէ Կլայն էր մեծերու խառնուած եւ յաղթանակի դանապարտ:

Բայց Դանիակցիները լին ու լին չեն գործադիր իրենց խոստումը եւ թուրքերը պէս շարադրած լը, որ միլիոնակէս անմեղ Հայերու արեան մէջ ղղաց, ոչ միայն խառնուորապէս ազատասէր ազ-

Հայրենական պատերազմը
եւ հայ մարտիկը
Նիկոլա Յովհաննիսեան

Գլխադրային հրետանու գեներալ-մայոր Նիկոլա Ա. Էջանի Յովհաննիսեանը ծնունդ է 1901 թուին Սուրբաբայի գաւառի Բանարու գիւղում: Աջուկ կերպով մասնակցել է Հայաստանի քաղաքացիական կռիւներին: 1927 թուին Յովհաննիսեան աւարտել է Երևանի Միասնիկաներ անուան դպրոցը. նա սովորել է աւարտել է նաեւ Ֆրունզէի անուան դպրոցական ակադեմիան:

Գնդապետ Յովհաննիսեան արեւմտեան մասնակցութիւն է ունենում սպետակ Ֆրնները դէմ մղուած կռիւներին. այդ նոյն հրետանային գնդով նա մտնում է Հայրենական պատերազմի անկեղծ կռիւների մէջ, որա հրետանաւորներ իրենց անմահացրին Օրդու-Կուրիկ նշանաւոր ճակատամարտում, ապա արեւմտեան մարտերով մասնակցեցին Երևանի 1945 թուին Յուճարեան յարձակման ժամանակ նրա գործառն մասնակցեցին Կրայնուրդ, Ռուզեմբերգ, Լանգբերգ, Օպպին և այլ քաղաքները:

Նիկոլա Յովհաննիսեանը հերոսի մահով ընկաւ Պերլինի մաս:

Իր ցուցաբերած անմոռաց սիրազորութիւնների համար ՍՍՄԿ Ֆերապոն Սովետ Նախագահութիւնը գլխադրային հրետանու գեներալ-մայոր Յովհաննիսեանին պարգևատրել է Սուվորովի 2րդ աստիճանի, Կալուշի Բանակի սակայն աստիճանի շքանշաններով ու Լենինի օրհան պատմութեան համար մետալով: Գեներալական Սիւնիկայի քաղաքները գրաւելու համար Յովհաննիսեանը պարգևատրուեց Լենինի շքանշանով:

գերու ժողովին մէջ աթոռ տուին անոր, այլի կը պաշտպանեն զայն ու նոյնիսկ կը զինեն, զեռ թուրախտած պահելու Միքեւոր Արևիկըր, եւ անգամ մը ալ ստակախո ընկաւ հա. եւ արդար իրեւանեցիքը:

Միացեալ Ազգերու ժողովը, ինչպէս որ ըրաւ Ֆրանսայի կառավարութեան, նոյնը պէտք էր ընէր թուրքերուն, ստիպելու զայն, որ խնարհի արդարութեան առիւթ, ու քաւէ մեղքերը: Նիւ Եօքքի մէջ գումարուող ազգերու ժողովը փակեց իր նիստերը և եթէ աչքի գործող որչա՛ն մը տուաւ, ան ալ Չինաստանի թիւնն է, անպարկ մը որ եկաւ Մովսէս Միտիլինէն:

Այո՛, պէտք է դադարի դիտարանները և միլիոնաւոր աշխատանքները փոխանակ մտնան գործիքներ շինելու և գանձեր պատելու համար փոխանակ պատերազմներ խմբելու, պէտք է բան ու բը՛ն շինել ու նուիրուիլ խաղաղ աշխատանքին: Սովետ Միտիլինը մտքը ուղղակի վերբեր վրան է, որ Բրաւ, որովհետեւ երբ զկնք չեն շիներ, պատերազմի մասին չեն մտածեր, և երբ պատերազմի մասին չեն մտածեր, պետութիւնները ծանր հարկեր գնելու, ժողովուրդները նեղելու ու ստիպական տագնապներ ստեղծելու պէտք չեն զգար:

Տեսական և արդար խաղաղութեան համար պայման է որ անկեղծութիւն ու փոխադարձ վստահութիւն, փոքր ու ճնշուած ազգերու ազատութեան և անուիտութեան իրաւունքները ճշգրտ, շահագործման ու անուիտութեան վերջ տալ և այնպէս զրու. թիւն մը ստեղծել որ ամէն ազգ ապրի ու գործէ գոհ, ազատ և երջանիկ: Ահա, այդ առան է որ կը հաստատուի իսկական խաղաղութիւնը:

ՂՈՐԻՊ

Հրեաներուն ուժադրու մէջ
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նիւ Եօքք. — Սիւնիստները երկ մտաւրի ներկայացուցիչներուն թուականը բաժնեցին: Այս թուականներուն մէջ Հրեաները կ'ընեն թէ Անգլո-Յորդանանի կառավարութիւնը պատրաստ է Հրեայ Ֆորձայալութեան հետ բանակցելու Պաղեստինը կիսելու և Հրեաներուն հետ համաձայնելու համար...:

Նիւ Եօքք գանձուող Արաբ պատմիրակները ոչ մէկ կարեւորութիւն չեն տալիս այս թուականներուն, միայն աննպէ՛մ մին յայտարարեց որ կ'ուզենք հաստատել թէ այս թուականները ի՛նչ արձայանք պիտի գտնեն Անգլո-Յորդանանի մէջ...:

“Ճերմակ Գիլիմ, շուրջ

ԼՈՒՏՈՆ. — Երկ Լոնտոնի Սուրբական գիտագետ խիտ կերպով քննադատեց Ապուալու Պաղեստինի հրատարակած ձերմակ Գիլիմը: Ան չի տեսնու որ Սուրիայ ժողովուրդը, երեւոյթաբանութեան ժողովն ու կառավարութիւնը բոլորովին զէ՛մ են Մեծն Սուրիայ ժողովին:

Միւս կողմէ՛ր քրտ. կառավարական շրջանակներ հերքեցին այն տարածախոսութիւնները թէ Անկու կը քաշալիք այս ժողովը, արուած ըլլալով որ նոյն շրջանակները շատ լաւ գիտեն որ այս կառավար անբող արարական աշխարհին մէջ ընդդիմութիւն գտաւ, մասնաւոր եւ գիտատի և Սկոտլանդ Արաբիայ մէջ:

Կարեւոր խորհրդածողով
Հնդկաստանի մէջ

ԿԵՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ՓՈՒԼՆԵՆԸ ՈՒՍՈՒՄԱՆԱՐԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՆՈՐ-ՏԵԼԷԶ. — Փոխարքան և բոլոր կառավարութեան ղեկավարները 17 Մայիս շաբաթ օր նիստ պիտի գումարեն Կենտրոնական խորհրդի համար բրիտանական դատչիկ ժողովը իշխանութեան փոխանցման վերաբերմամբ: Մասնաւորապէս Լիկայի գործադիր կոմիտէն նիստ պիտի գումարէ 16 Մայիսին, վերաքննելու համար Յուլիան արուած որոշում մը սուղապի գործունեութեան մասին:

ՆՈՐ-ՏԵԼԷԶ. — Տէչնիկ մէջ գումարուած մասնաւոր կան լրագրողները համար բրիտանական դատչիկ ժողովը եւս հետեւեալ որոշումներ տուած է. Ստեղծուած զուտակ կորդիչ Հնդկ Մասնաւորական լրատու գործակալութեան մը:

Մասնաւորական մամուլին գործակալութիւնը միջնակի և կանտիկ կուլի ի նպատակ խառնուելութեան վերջ գրուելուն:

Գնեցողութեան որոշ լրատու գործակալութեանց որոշ կողմնակալ լուրեր կու տան Մասնաւորական Լիկայի մասին:

Պահանջել կեղծումական և շրջանային կառավարութիւններն որ ճանչան Մասնաւորական Լիկայի թերթներու նոր ընկերակցութիւնը:

Թեղադրել աւելի սերտ յարաբերութիւններ հնդկ մասնաւորական մամուլին և ուրիշ մասնաւորական երկրներուն միջեւ: Այս յարաբերութիւնները հաստատուելու համար, համապատասխան որոշում է կարելի եղանակ չափ շուտ ժողովի հրաւիրել Հնդկաստանի մէջ, օտար երկրներուն մասնակի ներկայացուցիչները:

Եփրատի ջուրը եւ Լոնտոնի
Ռ. Ա. ՏԻՈՆ

ԼՈՒՏՈՆ. — Այս առաւօտ Լոնտոնի աստիճակայնը հետեւեալ ձայնակուումը ըրաւ. —

Դամասկոսի մէջ յայտարարեց որ Անգլիացի խումբ մը ճարտարագէտներ, Սուրիա հասած են, սկսելու համար երեք մեծ ձեռնարկներու շինութեան:

Այն ընկերութիւններ որոնց պատմականներն են եւ կող այս ճարտարագէտները. ստանձնած են այս երեք կառուար ձեռնարկներուն շինութիւնը Սուրիայ կառավարութեան հաշուին:

Այդ ձեռնարկներն են՝ Ա. Նիքոսոյ շուրջ Սուրիայ ամենամեծ քաղաքը եւ ղող, Հալէպ հասցիները:

Բ. Հակոբ ջրաբերութեան կանգնել Եփրատի եզերքները, երեքտարական հակալ ուժ մը ստեղծելու համար որոնց միջոցաւ կարելի պիտի ըլլայ Հիւսիսային Սուրիան առատ ջուրով և երեքտարական թիւններ օժտել:

Գ. Երևանական Կառավարութիւններ կառարել, հիմնուել համար առեւտրական հակալ նաւահանգիստ մը Սուրիայ ծովեզերքի քաղաքներին մէջ: Հաւանական է որ այդ քաղաքը Լաթաքիան ըլլայ: Կառավարական շրջանակները կը յայտարարեն թէ Նիքոսոյ շուրջ Հալէպ բերելը պիտի արժէ 25 միլիոն ս. ոսկի:

Հնորութեանց շուրջ

Ներքին գործոց նախարարութիւնը Սուրբոյ բոլոր պետական շրջաններուն հրահանգով է որոշ մէկ պաշտօնային, ըլլալ մուհաբը կամ պարզ ստիկան, բացարձակապէս միջամուխ չըլլալ ընտրութեանց գործերուն, որպէզպի ժողովուրդը պատուիր կարեւոր իր ուղարկ անհատ ընտրել:

Եզիպտացի ուսանողներ Լիբանան Կ'ԱՅՑԵԼԵՆ

ՊԵՅՐՈՒԹ. — Կրթական նախարարը հաղորդագործութիւն մը ստացած է որ ինչ կը տեղիկացընէ թէ Գաշիթէի Ֆուսուա Ա. համալսարանի Ուսանող դուքսն է 50 հոգինոց պատուիրակութիւն մը Լիբանան պիտի այցելէ Օրդուտու ամսուան ընթացքին քննական պոստի մը համար որ պիտի տեսէ տաղօր:

Այս ձևով արդար ինչ կայանակցելիչներ հարցուցած են որոշ տեղիկութիւններ ձևաբերութեան մասնակցելիք Ուսանողներուն ունենալիք ձայնները մասին:

Գուլարկութեան նոր գրասենյակ

ՊԵՅՐՈՒԹ. — Մուհաբըքը Ներքին Գործոց նախարարին թիւղարած է աւելցնել 25 Մալիքի քուէարկութեան գրասենյակներուն թիւը:

4000 բոն ալիք գրաւուած

ՊԵՅՐՈՒԹ. — 4000 բոն աւելի ալիք գրաւուեցաւ զոր կը փորձելին գաղտնի դուրս հանել: Պատան սպասարկութիւնները մեծ ճիգեր կը գործարկեն գտնելու համար ալիքը քաղաքէն դուրս հանելու գործով զբաղողները և արգիլելու իրենց գործունէութիւնը: Գրաւուած ալիքը կը բաժնուի սակագիւնի համաձայն աշխատող բուսերուն:

Ամերիկացիք պիտի նստախաչուեն Սուէզի ջրանցիք

ՄՈՍԿՈՒՄ. — Ամերիկական պարբերականի մը մէջ են րեւցած լուրեր մը համաձայն, Սթալինն ապահովուցուած է Մ. Պիլիքի, իրենց տեսականութեան ընթացքին, թէ Սուէզի Միութեան պիտի չմիջամտէ եզիպտոսի մը ներքին ՄԱԿի յառաջիկայ վիճարանութեանց և նորինկ Սուէզի կառավարութեան զիտողութիւնը չունի ընկերութիւնը ջրանցիքի գոտին մէջ Բրիտանական գործերուն ներկայութեան: Մտտուարի գիտանալով տեսական շրջանակները կը յայտարարեն թէ այս մասին ոչինչ գիտեն:

Ամէն պարզապէս տակ, այսօր կը ներքին թէ «Թա» գործակալութեան Լուստին թղթակցիքը արձագանք կ'ըլլայ զոյնցներու, որոնք կը ջրլին Լուստինի մէջ անհրաժեշտութիւնները զիտողութիւններուն: Այս գործընտրու համաձայն գոյուքներուն ունի ծրագիր մը որ կը ձգտի անուղղակիորէն Սուէզը անցնելու ամերիկ հակակըքով տակ:

Սուէզ լրագրող մը կը յիշէ առեւտրական շրջանակներու օրկան երգի «Սիթի Օպարըլը» պարբերականը: Համաձայն այս վերջիններս տուած տեղիկութեան, եզիպտականութեան պարբերականութեան Միացեալ Նահանգներու այցելութեան առիթով ամերիկական կառավարութիւնը տարածարկութիւնը ցոյց տուած է 25 միլիոն սթըրլինի վարկ մը բաժնայ եզիպտոսի որ այս գործածէ իր պաշտպանութեան համար: Կրտստացուած է նաև մասնագէտներ զրկել Սուէզի ջրանցիքի պատանութեան համար նոր ծրագրերին պատրաստելու նպատակաւ:

Սովիտ մասնագէտներու հունձիք

ՄՈՍԿՈՒՄ. — Սովիտ բարձրագոյն վարժարանները վերջացող տարերջներին, ըստ թա արժակալութեան, 100,000 մասնագէտներ պիտի տան երկրին գիտութեան կենտրոնները մէջ:

Յառաջիկայ տարի, այս միջոցին զոյնցները 197,500 ուսանող պիտի ընդունուի և 187,000 ուսանողներ պիտի մտնեն պետական համալսարաններ: Վերջագոյն, Ուշադիր Սովիտ Հանրապետութեան համալսարանները 14,000 ուսանողներ պիտի ընդունուի Պալման երկրներէն:

ՅԵՐ ՍԻՆԵՄԱՅԻ ՕՐԸ ՎԵՐԱՊԱՀՆՅԷՄ

ՍՍՏԵՄԱ ԲՈՅՅԵ ՄԵԸ
16 Մայիս 1947, Ուրբաք երեկոյան ժամը 8,30ից,
ԿԼԻԿԵԱՆ ՆՊԱՍԿՑ ԸՆԴՄԱՆ ԿՈՒՄԵ
ԳԻՏԻ ՑՈՒՑԱՒՐՈՒԻ
ՀՅՏՐԵՆԻ ԵՐԿԻՐ
Հայրենի հետն փերիք
Տօններ կը ձայնակցի կիլիկիան Վարձարաններ, Գիւրբան Գիւրբան Հանք Երկրի Ինքնակազմի սօս, Սալիպի Գրախոսութեան Գիւրբան Տեղիկութեան խանութը և նոյն իրիկուրը սկսածայի կիլիկ:

1877ի Ռուս-թրքական պատերազմին, Ռուսական զորքերը հասան Կոստանդնուպոլս գտնվող անաշ (Սան Սթեփանոս) և անոնց թրքական մարտաքաղաք մուտքը կասեցուց, անգլիական նաւատորմի շնորհիւ պիլիպիները Այս վերջինը Տարածակի նեղուցէն անցնելով, խաբարսած էր իշխանաց կղզիներու առջև:

Այն ատեն Անգլիա, Թուրքիոյ նետ պաշտպանողական զինակցութեան զարինք կնքեց, Դաշինքը որ ստորագրուեց 1878 Յուլիս 1ին, նպատակ ունէր ապագային, Սուլթանին Ատիական հողամասերուն ապահովութիւնը: Ան Երեսնամեակ մեծ կղզիներ վերաբերեալ հետեւեալ պայմանները կը պարտաւանդէր.

«Եթէ Պաթիումը, Արտանը և Կարսը, կամ անոնցմէ որեւէ մին, բռնաբարուի Ռուսիոյ կողմէ, և եթէ ապագային որեւէ ժամանակ Ռուսիան փորձէ Ասիոյ մէջ ն. վ. Սուլթանին պատկանող հողամաս մը զբաղել, Անգլիա պարտաւանդ է գործակցել և վ. Սուլթանին հետ, և զեւթի ուսով պաշտպանել անոր հողամասերը:

Ասոր փոխարէն, ն. վ. Սուլթանը կը խոստանայ Անգլիոյ, պէտք եղած բարենորոգումներ կատարել, իր երկրի քրիստոնեաներուն և Բարձրագոյն Դրան որչէջ հզպատանութիւնը պաշտպանութեան համար, և որպէզպի Անգլիան զիբարձէր հարկ եղած նախագարտատուկները կատարել, ստանձնած պարտաւորութիւնները, ն. վ. Սուլթանը կը համաձայնուի իր իրաւունքը կղզիներ յատկացնել, որպէզպի գրաւուի և կառավարուի Անգլիոյ կողմէ:»

Այն ուշ այս գաշնագրին վրայ եղաւ հինգ պայմաններ թողկացած յաւելում մը, որոնց շարքը կը վերաբերին Կիպրոսի մէջ ընտկող թուրքերու, կրօնական, զարչական, իրական և անտեսական իրաւունքներու պաշտպանութեան, իսկ հինգերորդ պայմանը է հետեւեալը.

«Եթէ Ռուսիան Թուրքիոյ վերադարձնէ Կարսը և Հայաստանի միւս հողամասերը, գոյս վերջին պատերազմին ընտկացուած էր, այն ժամանակ Կիպրոսը պիտի գրաւուի Անգլիոյ կողմէ, և ասոր վերաբերեալ զանազան պիտի զարկն ր գորու ըլլալէ:»

Այս գաշնագրի գորութեամբ 1878 Յուլիս 11ին, Անգլիական նաւատորմը Լուսնագոս հասաւ, և յաջորդ օրը թրքական զորքը վար անուկելով անոր տեղը պարզուեցաւ Անգլիականը:

Ըստ 1912ին եղած վիճակագրութեան, Կիպրոսի բնակչութիւնը կը հասնէր 274,108 հոգիի, որով 216,300ը յայնիս և միայն 57,808 հոգի այլապէս կ'են:

Քարգմ. ՋԱՀԱՆԻՐ

ԿԵՒ ԿԱՏԱԿ, ԿԵՒ ՇԵՏԱԿ

«ԿԵՒ-ԿԵՒ,ը կը կընէ Գրամին կը փոխէ»

Ռուրեն կենջը հետ օթիւյով կը ձամբողդէ: Մուրը վրայ կը հասնի, կառքը չուղչը քալել: Ռուրեն որ ասնութինը հաշիւ ընող մարդ է ճարտար մտտայն զիւրին միակ պանդոկը կ'իջեան: Տէր և տիկին անօթի են:

— Ուտելիք բան մը ունի՞ք: — Տես կու, միւր հեղինակ հակիթ կարգի մէջ: Եղբորդ աստու, Ռուրեն պանդոկը ձկնի սառ չուղչի կ'ուզէ:

— Հագար Երանք. կը պատասխանէ պանդոկակալուր: — Ի՞նչ հակիթները այդքան հաշուարկուտ են ձեր գիւրդին մէջ:

— Ո՞չ, կ'ընէ հանգարտութիւն պանդոկին տերը, հակիթները չեն որ հազուադիւրս են, այլ յաճախորդները... — Տիրան կենջը հետ չոզկատք կ'առնէ, անոր ազգականներին մէջ կ'ունայն աշխույթներ Երկրաւ համար, մտաւայ գաւառ մը:

Տիրին Ալիս վակներին մէջ անկիւնը բարձրօցին վրայ կը տեղադրուի:

— Այդպէս հանգիտուես կը հարցնէ Տիրան: — Այո, շատ հանգիտ եմ: — Նստած տեղը կակոնդ է գտնէ, աղուորս: — Ետն: — Կանաչ կանգիւտ մը կրնաս կոր կռթելի: — Սարնեմէն: — Գտնուածներն քիչոց հովէն չեն նեղուիր կոր: — Անհեռն: — Այն ատեն, եթէր հոսիկ և տեղը ինձէ տուր...

ՄԻՆԵՄԱ ԲԻՈ 12 Մայիսին սկսեալ կը ցուցադրէ ՀԱՅՐԵՆԻ ԵՐԿԻՐ ՀԱՅՐԵՆԻ ՈՍՍՈՒՆ ԶԻՄՐ Ծափօր.— Ծափան շատ ցուցադրուի կ. ա. ժամը 10ից, Կ. վ. ժամը 8ից, 9ից և 9ից: Արանքերը բաւարարուած են:

Արամ Պաշտաութեան ծնա 1904ին Ռիֆիլիս մէջ. իր ծնողքը այդքան կին, այնքան որ հնարաւորութիւն չունեցաւ անորոգելու կրթութիւն մը ստանալու: Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութիւնը նախախնամական զեպ կատարեց իր կեանքին մէջ իրեն ընձնելով գիւրտութիւններ՝ ուսանելու: Արամ հարչը քաղաք մը եղաւ և միայն 19 տարեկանին, 1923ին, զիտակցեցաւ իր կողմէն: Նոյն տարին զինքը կը գտնեց Մուսուլայի մէջ ուր յառաջացաւ ընդունուի կեանքին երաժշտական զպրօքը նախ թաւ: Հուլիսի վազուր համար և երկու տարի յետոյ կենդիւն անձնական գաւազնապէս հետեւելու համար: Երբ-տասարը, հայը յաջողութիւն յաջողութիւն կը ստանար: 1926ին աւարտեց կեանքի զպրօքը և նոյն կեանքի զեկաւարտութեամբ արձանագրուեցաւ Մուսուլայի Պետական երաժշտանոցը (Կոնսերւատորիա) հետեւելով նաև Վարսին վերջին և Լիթիւանոյի գործերուն Սալայի իր զլիսուր ուսուցիչը եղաւ Մուսուլայի: 1934ին Արամ Պաշտաութեան իր երաժշտական աստուղ տարած էր իր լրտմին ուր իր հանձնարարի վայել գիտնատանով շքանշանաբար դուրս եկաւ Մուսուլայի Պետական երաժշտանոցէն իր անուրբ արձանագրելով Պատուայ Ոսկեայ Յուշատխտակներ:

Ասանկանգ հանդիպ, Արամ Պաշտաութեան հեղինակած իր շատ մը երաժշտական կտորներ, որոնցմէ իջատաւորութեան արժանի են ջութիկի իր, ջութիկի և դաշնակի երաժշտացը, Հուլիսի և դաշնակի հաստատուները (Sonate), օրգիթի ջութիկ համար օրգի շարք մը, և վերջագիւր իր «Աւաջին Համանուարը» (Symphonie) որ Պետական Երաժշտանոցին իր վկայականի գործն է: Հետեւեցան շուտով զաշնակի համանուար մը (Concerto), «Ֆլուիթ Սուպրիմին», նուագախումբի և երգչախումբի համար, «Ներշնչութիւն» պալատ, Արարատեան դաշտի այգիներ իր պիկորուտն, և ջութիկի համանուար մը: Ասանկանգ վրայ կ'ուսուցանէ շատ մը գործեր գոյս Արամ Պաշտաութեան հեղինակած է Մուսուլայի Արեւուտեց Պատուան կատարուածներուն համար (Կրեմլինի Գաւարնի) և զինքն Վալիկանայի Քաղաքին (Մուսուլայի) և Սովետական Հայաստանի Պետական Թատրոնի (Մաքսիմի) ինչպէս նաև շատ մը ֆիլմերու համար, ի մէջ այնք «Պէպո» ժայռուին համար որուն զլիսուր երգը Սովետական Հայաստանի ազգային երգերէն մին հանդիսացաւ:

Աս ի գիտնատութիւն իր երաժշտութեան բարձ արտեսուր և զգագագաւորականութեան, Արամ Պաշտաութեան վարձարուեցաւ 1939ին Լիբիանոս շքանշանով: 1941ին հեղինակեց իր գոյս գործերը՝ «Վայառն» պալատը և լանցեցաւ Սուպրիմին Ա. կողմի մրցանակ: Սովետական Հայաստանի 25րդ տարեկարծին առթիւ Արամ Պաշտաութեան գրեց իր Բ. Համանուարը և յորմինց շատ մը հարմարակրթական երգեր Կարմիր Քանակի համար. ինք զաշնակոյրց Սովետական Հայաստանի ծածօթ Հիմնը՝ բանաստեղծ Մարմէնի մէջ քերթուածին վրայ:

«Վայառն» պալատը Տէրգոլիսի գրգորիչները ընտրուած է: Ասանկանգ 1942ին կատարուեցաւ Մոսկոյով քաղաքին մէջ: Իր խորունկ արտեսուրով, հարց չունչով, իր լայն հորիզոնով, «Վայառն» ցնցող ապուրով ինչ գործերը: Անկէ յետոյ մրցում կըր «Վայառն» ներկայացնելու: Այս պաշտպան կեանքի վերջը հայ հայրենական կին մին է, կայանուն, որ կը պայքարի իր կողմու անուանոյն կիլիպի դէմ: Արքեպիսոպոսին կը ստի երբ կիլիպի կը դաւանանք Սովետ Վարչարարին, կը միմայն խոսք մը մաքսանկարգչութե և կրկի կու տայ Կոլտոկոն: Սեփական գերազարդելու մէջ պատնէ կիլիպի կը պայքան իր կինն ու աշխիկը: Ասանկանգ կ'ապատուի Կարմիր Քանակի վարձարուեցելու հոսմանաւորով Պաշտաութի կողմէ որ կ'ամուսնանայ կայանուն հետ կըր կիլիպի կը դաւանարտուի: Պատուածքը կը զարգանայ սովետական արդիւնաբերական աշխատանքի օրուան կտուրին վրայ: Հայկական և ազգական հանգանակներ կը ստիեն պարսին: Իր ձեռին մէջ «Վայառնի» երաժշտութիւնը կը դասաւորուի քաղաք, փոփոխուող, տարւորելու «Վայառնի» միջինը: քրտական «Քրտայանի» թիրտ ու պայքարի կ'արտաներ: Կան պարբ ու հոնայի պարեր, ժողովրդական ու գաւառայն, հովանական պարեր, իրենց զանաւորումով և խաղաղականութեամբ ստորերկեայ վայրերին և ողբերգական պարեր, միմուկի իր կ'արարէ պար մը: Կայանէի անուանութեան պարերն իր փորձին մէջ իրարու կը յաջորդեն արագ արագ հայկական «Վայառնի», ջրտանակ «Քրտայանը», վրացական Աւելիկանը և ուրջանական ձեւերովը:

Արամ Պաշտաութեան երաժշտութիւնը ներշնչուած է Մայր Հայաստանի ժողովրդային լայն կատուն, հայկական ֆոլքլորէն, իր բոլոր ընթացիկները, գոյնբով ու խորունկ զարգանութեամբ: Արամ Պաշտաութեան ներշնչումն իր զարգումը մէջ կ'իշխան նաև ուսուցանը, երբեք զիբացանու, ուրջանական, Թաթարական, իրաւտարպէձանական՝ ազգային մեղեդիները, որոնք կը պատուաստուին, Արամը արտեսուրէն մէջ, Արեւմտեան Եւրոպայի արտեսուրի մեծ բունէն վրայ: Արամ Պաշտաութեան իր երաժշտութեամբ ցոյց կու տայ թէ համամարդկային որքան ներդրուած է հայ հեղինակ խորունկ իսկութեան հետ: Ուշադիր անդնոցը գծարարութիւն պիտի չընէ զգալու թէ էապէս, ինչ ցնախօսութեան հայկական մարիէներով ինչպէս երեսակայնութիւնը կը տանին ազգային սովորական շքանակէն դուրս համամարդկային ժապարակելու վրայ: Արամ Պաշտաութեան երաժշտութիւնը ինչպիսիութիւնը արտէ և կը կենտարբէ լինովն ստալինեան համարեղ տարաքը՝ ձեւով ազգային և խորքով միջազգային արտեսուր:

Տպարան Անի Սալիպի - Հայպ